

Asia: VN/25324/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi vesilain muuttamisesta ja luonnos valtioneuvoston asetukseksi vesitalousasioista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (merituulivoima)

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommenttinne 1 §:ään – soveltamisala ja merituulivoimahankkeen määritelmä.

-

2. Kommenttinne 2 §:ään – merituulivoimaa koskeva lupa (tarpeelliset lupamääräykset).

Sekä kommenttinne 3 §:ään – merituulivoimaa koskevan luvan voimassaolo (pidempi määräaika hankkeen toteuttamiseen ryhtymiselle).

Vattenfallille on tärkeätä, että lainsäädäntö on selkeä sen osalta mitkä asiat kuuluvat rakentamislupaviranomaiselle ja mitkä vesilupaviranomaiselle. Ehdotettu 2 § hämärtää mielestämme rakentamis- ja vesiluvan välistä rajanvetoa aluevesillä entisestään. Tätä rajanvetoa olisi tarvetta selkeyttää aluevesille toteutettavien merituulivoimaloiden osalta. Samoista asioista ei tulisi määrätä kahdessa eri luvassa kahden eri viranomaisen toimesta ilman, että lainsäädäntö edellyttää lupamääräysten yhteensovittamista lupien välillä. Tässä on pahimpana riskinä se, että rakentamis- ja vesitalousluvassa annetaan keskenään ristiriitaisia lupamääräyksiä, jotka eivät ole samanaikaisesti toteutettavissa.

Lain 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että "Aluevesien merituulivoimahankkeissa rakennustyön suorittaminen määräytyy pääosin rakentamislupamenettelyssä, joten sitä koskevia lupamääräyksiä ei olisi tarpeen antaa." Kuitenkin ehdotetun lain 2 §:n sanamuoto edellyttää, että aluevesilläkin toteutettava merituulivoimahankkeen vesitalouslupamääräyksissä "on annettava" myös rakennustyön suorittamista koskevia määräyksiä ilman linkkiä rakentamislupaan. Tämä korostaa entisestään tarvetta huolehtia siitä, että eri lakien mukaiset lupapäätökset yhteensovitetaan keskenään.

Koska 2 § viittaa vesilupapäätöksiin voisi viittaukset purkamiseen ja jälkitoimenpiteisiin poistaa: Ne tulevat kuitenkin käsiteltäviksi purkamislupaa koskevassa sääntelyssä, ja koska purku tapahtuu monta vuotta vesilupapäätösprosessin jälkeen niin ei ole tarkoituksenmukaista määrätä purkamis- tai jälkitoimenpiteistä jo tässä kohtaa. Purkamissuunnitelmia tulisi laatia ja katsoa tapauskohtaisesti (case-by-case), sillä merituulivoimapuistot voivat olla hyvin erilaisia esimerkiksi perustuksiltaan tai etäisyydestään rannikolle.

Vattenfall yhtyy Suomen uusiutuvien ehdotukseen liittyen 3 §, eli siihen, että vesitalouslupan mukainen hankkeen toteuttamiseen ryhtymisen määräaika olisi syytä pidentää kahdeksaan vuoteen. Lisäksi hankkeen valmiiksi saattamiselle tulisi myös lisätä mahdollisuus pidempään määräaikaan. Kymmenen vuotta saattaa hanke valmiiksi luvan myöntämisestä lukien on merituulivoimahankkeelle lyhyt aika.

Pidempien määräaikojen myöntämisen ei myöskään tulisi olla lupaviranomaisen harkintavallassa (lakiehdotuksen mukaan pidempi määräaika "voidaan määrätä"), vaan niiden tulisi aina soveltua merituulivoimahankkeille myönnettyihin lupiin. Luvan määräajan pidentämisellä esityksemme mukaisesti varaudumme myös paremmin mahdollisiin valitusaikoihin, jotka voivat olla hyvin pitkät ja viivästyttää projektia.

3. Kommenttinne 4 §:ään – olennaiset tekniset vaatimukset (viittaukset rakentamislakiin).

-

4. Kommenttinne 5 §:ään – rakennustyön suorituksen valvonta (rakennuttajavalvonta ja valvontasuunnitelma, ulkopuolisen tarkastuksen riippumattoman ja pätevän asiantuntijan lausunnot).

Sekä kommenttinne 6 §:ään – lopputarkastus. Onko ehdotuksen mukainen rakennustyön valvonta talousvyöhykkeellä riittävä tai pitäisikö pitäisi säätää muista vaatimuksista?

-

5. Yleiset kommentit rakentamisen sääntelystä.

Onko ehdotuksen mukainen rakentamisen sääntely talousvyöhykkeellä tarkoituksenmukainen ja riittävä vai pitäisikö sääntely toteuttaa toisin?

Pitäisikö talousvyöhykkeen rakentamisessa olla samankaltaiset osapuolten vastuut ja tehtävät kuin rakentamislain 8 luvussa? Pitäisikö työnjohtajille ja suunnittelijoille olla rakentamislain 7 luvun mukaiset kelpoisuusvaatimukset ja kelpoisuuden toteaminen?

-

6. Kommenttinne 7 §:ään – purkamisvelvollisuus ja jälkitoimenpiteet. Miten purkamisvelvollisuudesta olisi tarkoituksenmukaisinta säätää?

Vattenfall katsoo, että purkamiseen liittyvät toimenpiteet tulee ehdottomasti katsoa tapauskohtaisesti (case-by-case). Merituulivoimapuistot ovat ominaisuuksiltaan erilaisia, ja ne voidaan toteuttaa eri tavoin. Osa perustuksista on kiinteitä, osa kelluvia, ja myös rakenteelliset

ratkaisut voivat vaihdella. Tämän vuoksi yleistä ei voida tehdä, vaan kutakin tapausta on tarkasteltava erikseen.

7 § yksityiskohtaisissa perusteluissa nostetaan esiin, että pääsääntönä olisi täydellinen purkaminen. Vattenfall pitää tärkeänä sen, että laintäädäntö mahdollistaa myös osittaisen purkun, mikäli se nähdään parempana vaihtoehtona esimerkiksi ympäristön näkökulmasta. Yhtenä esimerkkinä on gravitaatioperustuksen mahdollisuus toimia keinotekoisena riuttana. Asia tulisi arvioida tapauskohtaisesti, ja arvioinnin tulisi perustua kohdealuekohtaisiin selvityksiin sekä näyttöön.

Purkamisen peruslinja voisi olla vedenpohjan yläpuolisten rakenteiden poistaminen ja pohjan alapuolisten rakenteiden jättäminen.

7. Kommenttinne 8 §:ään – purkamissuunnitelma.

Koska purkaussuunnitelman ja itse purkamisvaiheen välillä on niin monta vuotta ehtii toimenpiteet kehittyä huomattavasti. Siksi ei ole tarkoituksenmukaista tehdä liian yksityiskohtaisen purkusuunnitelman jo lupavaiheessa, ennen rakentamista. Vattenfall katsoo, että kaksivaiheinen purkusuunnitelma olisi parempi vaihtoehto: Yleinen suunnitelma ensimmäisessä vaiheessa, ja yksityiskohtaisempi suunnitelma lähemmäs itse purkuvaihetta.

Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että purkamiseen liittyviin tarkempiin lupiin ja suunnitelmiin täytyy varata tarpeeksi aikaa ennen kun itse purku on ajankohtainen. Tämä mahdollistaa joustavuuden samalla, kun kustannuksiin ja teknisiin oletuksiin liittyviä riskejä vähennetään.

8. Kommenttinne 9 §:ään – purkamisvakuus ja sen määrä.

-

9. Kommenttinne 10 §:ään – vakuuden asettaminen.

-

10. Kommenttinne 11 §:ään – vakuuden voimassaolo.

-

11. Kommenttinne 12 §:ään – vakuuden realisoiminen ja vapauttaminen.

-

12. Kommenttinne 13 §:ään – vakuuden hallinnoinnista perittävät maksut.

-

13. Kommenttinne vaikutusten arviointiin?

Onko joitakin olennaisia vaikutuksia jäänyt ottamatta huomioon?

-

14. Yleiset kommenttinne ja huomionne esitykseen.

Vattenfall katsoo, ettei tuulivoimaloita tulisi sijoittaa täsmällisiin yksittäisiin koordinaatteihin, vaan niiden sijoittamisen tulisi olla mahdollista rajatun alueen sisällä kyseisten koordinaattien ympärillä. Tämä lisää joustavuutta ja mahdollistaisi esimerkiksi merenpohjan olosuhteiden paremman huomioon ottamisen voimaloiden rakentamisen ja asentamisen yhteydessä. Nykyinen vesilain vaatimus tekee merituulivoimahankkeen optimaalisen toteuttamisen Suomessa erittäin haastavaksi ja nostaa tarpeettomasti hankkeen toteuttamiskustannuksia.

Tähän kysymykseen olisi myös puututtava kiireellisesti.

15. Kommenttinne 10 a §:ään – talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeen lupahakemuksessa esitettävät suunnitelmat ja selvitykset.

-

16. Kommenttinne 10 b §:ään – purkamissuunnitelman sisältö. Mitä tietoja purkamissuunnitelmassa pitäisi esittää?

Vattenfall näkee, että purkamissuunnitelman tulisi tehdä kaksivaiheisena: Ensin yleisempi suunnitelma, ja sitten yksityiskohtainempi suunnitelma lähemmäs purkuvaihetta.

Haluamme myös nostaa esille sen, että aina ei välttämättä ole parempi purkaa kaikki rakenteet, sillä esimerkiksi gravitaatioperustuksista ehtii käyttövaiheen ajan potentiaalisesti muodostua keinotekoisia riuttoja. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa myös osittaisen purkun, jos tämä näyttäytyisi luonnolle paremmaksi vaihtoehdoksi.

Pohdimme myös mitä ”tarpeellisessa laajuudessa” tarkoittaa, ja kuka tämän lopullisen tulkinnan määrää.

17. Kommenttinne 10 c §:ään – purkamisvakuus.

Miten purkamisvakuutta pitäisi kerryttää ja monessako osassa se olisi tarkoituksenmukaisinta asettaa? Mihin mennessä vakuuden olisi viimeistään oltava kerrytettynä?

-

Villanen Frans
Vattenfall Oy